

tosabb normann emlékek leírása. A palermóiak közt a legrégebben (s legegyszerűbb szerkezetűn, s ennél fogva a legjobban felvilágosítón) a *S. Giovanni degli Eremitin* kezdve leírja a *Martoranát*, a *S. Cataldot*, részletesebben a kápolnák kápolnáját, a *Capella Palatinát*, a *S. Spirítót*, a dómot; a királyi palotát a *Róger szobával*, a királyi mulatóházakat, a *Cubát* és *Zisát*; ezek után a *monreáli dómot*, a *cefaluit*, s a *catániai portálját*; az alsóolaszországiak közül: az *amalfi*, *ravellói* katedrálét, a *ravellói Palazzo Ruffolit*, s *Caserta Vecchia* főtemplomát. Befejezésül a kisebb templomi műtárgyakról, az ambókról, gyertyatartókról, az érckapuk reliefsjeiről, a fafaragásokról stb. is szól.

E leíró részt ötvenhárom kitűnő — részben fotografiák után vett — szövegközi ábra kíséri. Főérdeme rövidségre törekvése mellett a világosság, a kitűnő módszer, mely az egyszerűbben kezdve könnyen megérteti a komplikáltabbat is, és stílusa, mely könnyed, s helylyelközzel — a hol Szicilia bűbája megragadja — meleg, poétikus. Nem önálló, de az előtte dolgozók eredményeit igen világosan adja s ha stílusa lemond a tudományos színről, azért teszi, hogy vonzóbb lehessen. Német könyvnek nem kis erénye.

A könyv javarészét és főértékét azonban nem a szöveg, hanem az utána következő hatalmas műlapok adják. Harmincnolc ezek közül fénynyomat, nyolc színes facsimile: ezek Kutschmannak és fiának rajzai s festése után készültek. Az előző leíró tanulmány sorrendjében jönnek a rájuk vonatkozó illusztrációk: tervrajzok, áttekintő vázlatok a freskókról, a belső részek általános képe, különkülön egy-egy freskó-részlet, néha egészen apró, finom részletek színes reprodukcióban: egy fej, egy mozaik-szalag stb. stb.; a fotografiákat úgy látszik *Sommer* felvételei után, a skicceket *Gravina* és *Serra di Falco* műve, a színes részleteket a maguk szerető gondnal felvett festményei után adják.

Gazdag, sokoldalú, részletes e gyűjtemény; annak, a ki Szicilia normann művészetét belőle akarja megösmerni, vagy a ki e mellett *Gregorovius* könyvét (a *Siciliánát*; ez mégis a legszebb könyv, a mit erről írtak), Sziciliát még nem látva, igazán élvezni akarja: a legjobb segítség. De nemcsak annak élvezetes olvasmány, a ki a múlt művészetét tanulmányozza; a ki eredeti dekoratív mintákat keres,

arra e könyv nem egy színes lapja fog mélyebb benyomást tenni; egy kissé nyers, de egészséges és hatalmas nép természetes, eleven ereje hat bennök. —l.

DEKORATIVE VORBILDER. XIII. évfolyam. Stuttgart, Julius Hoffmann. Ára füzetenkint (öt-öt lappal) egy márka.

E rendkívül tartalmas s olcsó kiadványnak tizenharmadik évfolyamából eddig hat füzet jelent meg, mely sok becses anyagot ad a rajzoló s a festőművészeknek. Jól összeválogatott s kiváló művészek által eredő díszítményeknek, figurális kompozícióknak, tájképeknek, virágtanulmányoknak stb. stb. kitűnő reprodukcióit látjuk ezekben a füzetekben, melyeket melegen ajánlunk a modern művészet minden barátjának.

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

A M. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT választmánya szeptember hó 27-én *Ráth György* elnöklése mellett ülést tartott, a melyen jelen voltak *Beck Dénes*, *Fittler Kamill*, *Forster Gyula*, *Gaul Károly*, *Gelléri Mór*, *Horti Pál*, *Jakabffy Ferenc*, *Kiss István*, *Kriesch Aladár*, *Morelli Gusztáv*, *Nádlér Róbert*, *Szmrecsányi Miklós*, *Thék Endre*, *Zsolnay Miklós* választmányi tagok s *Györgyi Kálmán* titkár, a ki a jegyzőkönyvet vezeti. *Faragó Ödön*, *Pap Henrik* és *Vig Albert* kimentették távollmaradásukat.

Titkár bejelenti, hogy a kereskedelemügyi miniszter az általa alapított s a társulat kiállításain kiosztandó állami érem mintájának elkészítésével az elnökség javaslatára *Beck Ö.* Fülöp éremvéső szobrászt bizta meg, a minta elbírálását a társulat juryje fogja végezni.

A kereskedelmi miniszterhez a társulat felterjesztést intézett, a melyben kifejtette, hogy a rendelkezésére bocsátott forgó tőkének egy része nem fog megtérülni, miután a végrehajtó bizottság által közvetlen megbízás útján beszerzett tervrajzok, modelleket a forgó tőkéből fizeti, a mely költségeket nem lehet mindig az illető tárgy eladási árához tol-

dani. De valószínű az is, hogy a megrendelt tárgyak sem értékesíthetők mindig a beszerzési áron. A miniszter erre vonatkozó leiratában kimondta, hogy csak kivételesen engedi meg a folyó évben, hogy a forgó tőkéből a mondott célra legfeljebb 5000 korona elvonassék, a jövőre nézve pedig csak akkor hajlandó ilyen költségekre külön összeget engedélyezni, ha a társulat kimutatja, hogy a pályadíjakra fölvetett 8000 korona erre nem elégséges. Az állam tulajdonát képező megrendelt tárgyaknak a beszerzési áron alul való eladását pedig csak akkor engedheti meg, ha a végrehajtó bizottságnak általa kinevezett három tagja az árleszállításhoz hozzájárul. A választmány a leiratot tudomásul veszi.

Egy galvanoplasztikai műhely tulajdonosának állami segélyért a kereskedelmi miniszterhez intézett folyamodványára bekívánt véleményes jelentését a választmány függőben tartja, míg a miniszter a szükséges adatokat a társulat rendelkezésére bocsátja. A kereskedelmi miniszter értesítette a társulatot, hogy javaslatára Hölzel Mór bártfai szobrász tanműhelyének megadta az ajánlott segélyt azzal, hogy művészi tervrajzokért forduljon a társulathoz.

A budapesti arany- és ezüstműves ipartestület a kereskedelmi miniszter támogatását kérte egy helybeli ötvös részére, a ki szorult helyzetben van s a miniszter a társulatot hívta fel, hogy az illetőt támogassa. A társulat arra vonatkozó felterjesztésében utalt arra, hogy a hazai ötvösipar fellendülését hátráltatja az a sajnós tény, hogy az *egyházi szereket, továbbá kiállítások és versenyek alkalmával készült díjazásokra használt ezüst- és arany dísz tárgyakat rendszerint külföldről szokták beszerezni*. A miniszter most fölhiyta a társulatot, hogy e vizsás állapot megszüntetésére nézve konkrét javaslatot tegyen s e célból lépjen érintkezésbe a budapesti ezüst- s aranyműves ipartestülettel s az orsz. iparegyesülettel. A választmány a megindítandó tárgyalásokra kiküldte Radisics Jenő, dr. Czobor Béla és Horti Pál tagokat.

A kereskedelemügyi miniszter a párisi kiállítás alkalmából megrendelt, de a kiállításon el nem adott iparművészeti tárgyakon túl akar adni s ezért fölhiyta a társulatot, hogy ajánlja fel azokat megvételre az Orsz. Iparművészeti Múzeumnak s a fenmaradt tárgyakat pedig árvegyezze el, úgy hogy a beszerzési árnak legalább 50%-a megtérüljön. Miután a

szóban forgó tárgyak jelenleg a szegedi kiállításon vannak, az árvegyezés csak azoknak visszaérkezése után lehet meg.

A jövő évi április havában Turinban, az olasz király védnökéje mellett megnyíló *nemzetközi iparművészeti kiállításra* illetékes helyről meghívták Magyarországot s a vallás- és közoktatásügyi miniszter a társulatot hívta fel, hogy a magyar iparművészetnek a kiállításon való részvételére nézve javaslatot tegyen. Ez ügyben az elnökség már előzetesen értekezletet tartott a kiállítókkal s ezeknek egyhangú óhaja az volt, hogy a magyar iparművészet a turini kiállításon ne feldarabolva, hanem oly egységes csoportban jelenjék meg, a melynek külső képe is szemmel láthatóan kifejezze úgy állami önállóságunkat, mint pedig iparművésztünknek nemzeti jellegét. Ennek rendezését pedig maguk a kiállítók államsegély nélkül nem végezhetik s ezért ettől válik függővé a magyar csoportnak sorsa. A turini kiállítás igazgatósága a legmelegebb rokonszenvvel fogadta a magyar csoportra vonatkozó föltételes bejelentést s részére egy előnyös fekvésű mintegy 620⁰ méternyi terület jelölt ki. Miután a választmány is igen kívánatosnak tartja, hogy a kiállításon Magyarország méltó módon részt vegyen, a társulat a rendelkezésére álló összes eszközökkel a magyar csoport létrejöttét elő fogja segíteni. A megkívánt állami támogatás kieszközölésére pedig a választmány felkéri az elnököt.

Ezután a titkár részletesen beszámol a *szegedi kiállítás* eredményéről. A kiállításon 65 kiállító vesz részt, a kiknek munkái megtöltik a szegedi kulturpalotának rendelkezésre álló összes termeit. A kiállítók között van ő Felsége a király, a ki a tulajdonában levő magyar iparművészeti tárgyaknak egész sorozatát engedte át a kiállításra, továbbá az Orsz. Iparművészeti Múzeum, a mely szintén gyűjteményének több becses darabjával emelte a kiállítás színvonalát.

Érdekes csoporttal szerepel a kiállításon a m. kir. iparművészeti iskola, a mely a párisi kiállításon volt növendék-munkáknak tekintélyes sorozatát állította ki. A megnyitáson a kormány Zsilinszky Mihály államtitkárral képviseltette magát. A társulat a kiállítás szervezésén s rendezésén kívül gondoskodott arról, hogy művészi plakátja legyen a kiállításnak, továbbá egy emlékkönyvszerű díszes katalógust adott ki, a melyben K. Lippich Elek és Diner-Dénes József írtak cikkeket.

A kiállításra vonatkozó két ingyenes felolvasást is rendezett a társulat Szegeden, melyek egyikét Lyka Károly szeptember 15-én, a másikat pedig Horti Pál szept. 29-dikén tartott meg. A kereskedelemügyi miniszternek a kiállítás alkalmával kiosztásra került két állami érme közül az egyiket a miniszter a jury javaslatára Rainer Károly szegedi asztalosmesternek, a másikat pedig az első m. üvegyár részvénytársaságnak adományozta. Ez alkalommal elvi határozatképpen kimondta a miniszter, hogy azok a kiállítók, a kik a kultuszminiszternek állami nagy aranyérmét vagy pedig az ő 2000 koronás állami nagy díját már kapták, az ő állami (ezüst) érmének odaitélésekor hors concours állóknak tekintendők.

A kiállításon eddig történt eladások után 4840 korona folyt be. A szegedi kereskedelmi iparkamara s legutóbb tartott teljes ülésén köszönetet szavazott a Magyar Iparművészeti Társulatnak a kiállítás rendezéseért és ezt átiratban közölte a társulattal.

A választmány a jelentést tudomásul veszi s a rendező bizottságnak a kiállítás sikere érdekében kifejtett működéseért köszönetet szavaz.

Az idei *karácsonyi* kiállításra vonatkozólag a titkár bejelenti, hogy eddig 87 kiállító jelentkezett s hogy a bejelentések között van huszonhat teljes szoba-berendezés. Miután pedig, ezek szerint, a kiállítás terjedelme jóval meg fogja haladni az eddigiekét, a rendezés s installáció költségei is túllépik az előirányzatot. A választmány felhatalmazza az elnököt, hogy az elengedhetlen kiadásokat a szükséghez képest kiutalványozza.

Az Orsz. Iparművészeti Múzeum igazgatója átiratban közölte a társulattal, hogy a téli kiállítások alkalmával fölmerülő világítási költségek oly magas összegre rúgnak, a melyet a múzeum budgetjéből nem fedezhet. Ezért kéri a társulatot, hogy az eddig felmerült többlet-kiadásoknak részben való megtérítésére 1000 koronát fizessen a múzeumnak, a jövőre nézve pedig a kiállítások világítása költségeinek felét a társulat fizesse.

A multa nézve a választmány kimondja, hogy fedezet híján nem teljesítheti az igazgató kívánságát, a jövőre nézve pedig a kérdés tanulmányozására és részletes javaslat beterjesztésére, felkéri Beck Dénes, Jakabffy Ferenc és dr. Szmrecsányi Miklós vál. tagokat.

A Műbarátok Körének elnöksége értesítette a társulatot, hogy f. évi november

havában kiállítást fog rendezni saját helyiségeiben s felkéri a társulatot, hogy a számba jövő tervező művészeket e kiállításon való részvételre felszólítsa s esetleg egy kiállítási helyiségnek berendezését, illetve betöltését elvállalja.

A választmány a Műbarátok Körének a hazai iparművészet fellendítésére irányuló törekvéseit szívesen támogatja, mert a Körnek idevágó működésétől nagy eredményeket vár, de a jelen esetben nem teljesítheti mindenben kívánságát, miután ugyancsak november havában nyitja meg a társulat a maga karácsonyi kiállítását, a melyre egész erejét fordítja. De a mennyiben a kiállításra beérkezett tárgyak között olyanok lesznek, a melyeket anélkül, hogy a saját kiállításán érzékeny hézagot hagynának, a műbarátoknak átengedhet, ezt készséggel meg fogja tenni, feltéve hogy az illető kiállítók ehhez hozzájárulnak. Közlönye, a „Magyar Iparművészet“ révén egyébként figyelemztetni fogja az érdekelteket a készülő kiállításra.

Az Országos Iparegyesület áttette a társulathoz Frecskay Endre tervelő-rajzolóknak *külföldi utazási ösztöndíjért* való kérvényét. Miután a folyamodó utóbb kijelentette, hogy egy szövőipari szakiskolán a szükséges technológiai ismereteket akarja elsajátítani, hogy ezek alapján a szövészeti mustra-rajzolásra adhassa magát, a választmány kérvényét fölterjeszti a kereskedelemügyi miniszterhez azzal, hogy neki módot adjon arra, hogy a késmárki állami szövőiskolában magát a mondott irányban kiképezhesse.

Egy budapesti vállalkozó a társulat támogatását kéri egy Fiumében alapítandó magyar iparművészeti árucarnok felállításához. A választmány a tervbe vett vállalatot rokonszenvvel fogadja ugyan, de a folyamodó kérvényét azért nem támogathatja, mert a vállalat költségei nincsenek arányban a várható forgalommal.

Egy helybeli selyemszőnyegkészítőnek, a ki a társulattól kapott ezerkoronás kölcsönből csak 400 koronát fizetett vissza, a választmány megengedi, hogy a hátralevő 600 koronát megfelelő értékű munkájával törleszthesse.

Nagy Sándor festőművész beküldte egy részét a dunántúli tanulmányúttján készített rajzoknak s jelenti, hogy közelebb beküld ismét egy sorozatot. A választmány ezt tudomásul veszi.

Györgyi Kálmán indítványára a választmány elhatározza, hogy a székesfővárost

megkéri, hogy a költségvetésébe művészeti vásárlásokra fölvetett összegnek egy részét állandóan iparművészeti tárgyak beszerzésére fordítsa.

Horti Pál indítványozza, hogy a társulat készíttessen egy díszes zászlót, hogy azt kiállításai alkalmával kitűzhesse. A választmány Gelléri Mór javaslatára átteszi a fölvetett indítványt a végrehajtó bizottsághoz azzal, hogy a zászló rajzát esetleg pályázat útján szerezzze be.

Végül a választmány a társulat kötelekébe ötvenkét új rendes tagot vett föl.

A NOVEMBER HÓ ELEJÉN MEGNYÍLÓ KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSRA SZÁNT TÁRGYAKAT november hó 26-áig kell beküldeni. Az eddigi bejelentések után ítélve mintegy kétszer akkora lesz, mint a társulat eddigi kiállításai voltak. Ezért a rendezőség az Iparművészeti Múzeum nagy csarnoka mellett levő összes földszinti helyiségeket készíti elő a tárgyak befogadására, sőt szükség esetén elfoglalja az emeletnek egy részét is, a mire nézve az Orsz. Iparművészeti Múzeum igazgatójának engedelmét bírja.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT titkári hivatala, a mely eddig az Országos Iparművészeti Múzeum első emeletén volt, a jövő hónapban átköltözik új helyiségébe, az Iparművészeti Múzeum Rákos-utcai szárnyának 23. számú földszinti termébe, a hová a *Rákos-utcai* nagy udvar kapuja szolgál bejáróul. Az iroda, úgy mint eddig, $\frac{1}{2}$ 9— $\frac{1}{2}$ 1-ig lesz nyitva, a titkárral pedig értekezni lehet hétfőn és szombaton 9—1-ig, kedden 8—11-ig, szerdán és pénteken 4—5-ig.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM ÉS ISKOLA könyvtárába állandó látogatásra jogosító jegyet váltottak az 1900—1901-ik könyvtári év folyamán 1437-en. A délelőtti és esti nyitás alatt ugyanazon évben 17,879-en használták az olvasótermet. A könyvtár könyvei és műlapjai mintegy 120 művészeti folyóirattal egyetemben a közönség rendelkezésére állanak minden köznapon, hétfő kivételével, d. e. 9—12-ig és este $\frac{1}{2}$ 7— $\frac{1}{2}$ 9-ig; vásár- és ünnepnapokon d. e. 9—12-ig. Azonkívül a könyvtárban működő műszaki férfiú minden kedd, csütörtök és szombat esti nyitás alatt átnézi, megbírálja és esetleg kijavítja a neki be-

mutatott tervezeteket és minden felmerülő műszaki kérdésben díjtalanul szolgál felvilágosítással.

ÚJ TAGOK. F. ÉVI JÚLIUS HÓ 25-dike óta e füzet megjelenéseig a következők beléptek a Magyar Iparművészeti Társulat rendes tagjainak sorába: „*Arany Bika*“ szálloda Debrecen, *Aufrecht Alajos Vilmos* (Hortobágyi gözmalom) Debrecen, *Back Andor* Szolnok, turonyi *Biedermann Rezső* Szentegát, *Braunstein Mór* Budapest, *Csáktornyai Ipartestület* Csáktornya, *Császár János* Szeged, *Donogan & Somossy* Debrecen, *Dercsényi Julia* Beregszász, *Fürst Ödön* Debrecen, *Flegler György* Debrecen, dr. *Fekete Gyula* Kaposvár, *Frey Malvin* Budapest, *Iglói állami polgári fiúiskola Igló*, *Kunossy Frigyes* Budapest, *Komáromi iparos ifj. önképző egyesület* Komárom, *Korponay János* Budapest, *Kiss Géza* Berlin, *K.-Vásárhelyi Kaszinó K.-Vásárhely*, dr. *Lázár György* Budapest, *May R. Miksa* Szeged, *Ney Simon* Budapest, *Oberländer Ferenc* Budapest, *Ormody Lajos* Budapest, *Pflanzer Blanka* Budapest, *Pignitzky István* Szeged, *Soproni Iparegyesület* Sopron, *Szabó Lajos* Budapest, *Schodli Gyula* Szeged, *Sinay Lajos* Budapest, *Torontáli szőnyeggyár* Nagybecskerek, *Tóth István* Debrecen, *Varga Pál* Budapest, *Várnay Dezső* Szeged, *Veres László M.-Vásárhely*, *Weiner Miksa* Szeged. Összesen harminchat új tag.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

D. S. Pozsony. A plakátművészetről már több mű jelent meg. Legnevezetesebbek *Jean Louis Sponcel: Das moderne Plakat*, *Roger Marx: Les maîtres de l'affiche* és *Les affiches étrangères illustrées* című művek. Angliában *The Poster* címmel folyóirat is jelenik meg a plakátművészetről. Magyarországon legnagyobb plakátgyűjteménye az Iparművészeti Múzeum és iskola könyvtárának van. Tanulmányozás céljából ott tessék kutatni.

Cz. B. Budapest. Lapunk illusztratív anyagát mindinkább tökéletesíteni a mi célunk is. Fölvételeinket ezentúl úgy készítettük, hogy a felveendő tárgy mellé egy méterrudat fogunk tenni a megfelelő beosztásokkal. Tehát illusztrációink a tárgy természetes nagyságáról is pontos felvilágosítást fognak nyújtani.

H. I. Budapest. Nálunk még a választások jelvényei, ünnepek díszei meglehetősen távol állanak az iparművészettől. Ez onnét van, mert e tekintetben nem szoktak fordulni hozzáértő emberekhez. A választói jelvényeket ügynökök tervezik, a diadalkapukat olcsó kárpitások és ács mesterek készítik.